

13. 12. 2017

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Kasační stížnost úspěšného účastníka řízení

Cílem tohoto příspěvku je krátce shrnout zajímavé usnesení Rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu[1] k výkladu § 104 odst. 2 s.ř.s.[2], které bylo přijato těsnou většinou, a srovnat ho s odlišným stanoviskem tří členů Rozšířeného senátu NSS.[3]

Na úvod je vhodné poznamenat, že samotné Usnesení Rozšířeného senátu NSS je datováno již k 1. červenci 2015. Jeho relevanci lze však pozorovat i v nejnovější judikatuře NSS, která jej vykládá v souladu s většinovým stanoviskem (např. usnesení NSS ze dne 1. března 2017, č.j. 8 Afs 70/2016 - 34 a rozsudek NSS ze dne 11. května 2017, č.j. 3 As 104/2016 - 49). Zajímavou perspektivu do této problematiky vnáší i specifika daňového řízení.

§ 104 odst. 2 s.ř.s.

*Kasační stížnost, která směřuje jen proti výroku o nákladech řízení nebo **proti důvodům rozhodnutí soudu**, je nepřijatelná.*

Usnesení Rozšířeného senátu NSS a odlišné stanovisko

Dle Rozšířeného senátu NSS je „*kasační stížnost podaná účastníkem, který byl v řízení před krajským soudem procesně **úspěšný** a který nenamítá, že krajský soud **měl výrokem ve věci rozhodnout jinak**, podle § 104 odst. 2 s. ř. s. nepřijatelná.*“

Rozšířený senát se v rámci Usnesení vypořádával s rozpornou judikaturou NSS, která se výkladem předmětného ustanovení zabývala relativně často. Rozšířený senát NSS podmínil přípustnost kasační stížnosti procesním neúspěchem účastníka v řízení před krajským soudem a zavedl nutnost brojit kasační stížností vždy proti samotnému výroku krajského soudu.

Usnesení však bylo založeno na rozhodnutí těsné většiny čtyř soudců, přičemž další tři členové Rozšířeného senátu NSS (JUDr. Josef Baxa, JUDr. Karel Šimka a JUDr. Jaroslav Vlašín) s usnesením nesouhlasili a využili možnosti uvedení odlišného stanoviska. Dle minoritního názoru není kasační stížnost nepřijatelná, „*pokud se stěžovatel ve věci přezkoumání správního rozhodnutí domáhá... zrušení rozsudku krajského soudu **pro nesprávný právní názor obsažený v něm**... Není při tom rozhodné, zda samotný výrok rozsudku krajského soudu vyhověl petitu žaloby, či nikoliv.*“

Argumentace soudu

a) Institut opravných prostředků

Dle většinového názoru je ve všech právních odvětvích (včetně správního soudnictví) nepřijatelné

podat opravný prostředek jen proti důvodům rozhodnutí bez současného napadení výroku. Většina v Usnesení srovnala kasační stížnost s odvoláním dle správního řádu a daňového řádu i opravnými prostředky v civilním řízení. Související komentáře i současná judikatura (zejména civilních soudů) potvrzuje, že opravné prostředky lze podat jen proti výroku rozhodnutí. Usnesením proto byla podmíněna přípustnost kasační stížnosti neúspěchem stěžovatele ve věci. Dle většiny nedochází ke zkrácení účastníka na jeho právech na spravedlivý proces, neboť ten má následně možnost chránit svá práva v dalším navazujícím správním a případně i soudním řízení.

Dle oponentního stanoviska nezohlednila většina specifika řízení dle s.ř.s. a zejména skutečnost, že výrok krajského soudu je toliko procesního charakteru – krajský soud může žalobu zamítnout nebo rozhodnutí správního orgánu zrušit. Do hmotných práv stěžovatele nezasahuje samotný (procesní) výrok ale právní názor, který soud ve věci vysloví, a to dle tradice, v rámci odůvodnění. Takový právní názor je závazný pro následné rozhodnutí správního orgánu. Dle odlišného stanoviska tak nic nebrání tomu, aby stěžovatel napadl kasační stížností celé rozhodnutí krajského soudu, ačkoli formálně proti výroku nic nenamítá.

Oponentní stanovisko navíc uvádí, že podmínka procesní neúspěšnosti není nikde v s.ř.s. zakotvena a nemělo by být možné ji ani dovodit výkladem. U takového výkladu vznikají, dle menšiny, výrazné pochybnosti o souladu práva na spravedlivý proces s touto (nově) doplněnou podmínkou.

b) Zdrženlivost - ustálená judikaturní praxe

Dle většiny rozhodovaly NSS i civilní soudy v drtivé většině případů ve prospěch nepřipustnosti opravných prostředků bez napadení výroku soudu. Nejvýznamnějším argumentem většinového vota je potřeba zachování ustálené judikaturní praxe.

Tento závěr zpochybňuje menšina členů poukazem na 50 letou judikaturu československých soudů, která na rozpolcení výroku a závazného právního názoru reagovala. Dle odlišného stanoviska se většina v odůvodnění s touto judikaturou nevypořádala, ani nepředestřela, zda a proč ji považuje za překonanou. Již Nejvyšší soud ČSSR připouštěl možnost odvolání proti odůvodnění, resp. té části odůvodnění, která se týká úpravy přezkoumávaného nároku.

c) Subsidiarita mimořádných opravných prostředků

Kasační stížnost je mimořádným opravným prostředkem, který má být dle většinového názoru a s odkazem na předchozí judikaturu NSS použit v těch nejzávažnějších případech nezákonnosti, pokud nemá účastník řízení jinou procesní možnost k ochraně svých práv. Zde většina podotýká, že v řešené otázce tato podmínka splněna není, neboť účastník může „celé kolečko“ po správních orgánech a soudech absolvovat znovu.

Ačkoli většina přiznává, že tímto nemusí být zachována ekonomie řízení a může dojít ke zpomalení celého řízení, považuje tento argument jako nelegitimní zásah do ustálené judikaturní praxe.

Z odlišného stanoviska je pak zřejmé, že menšina členů Rozšířeného senátu považuje takový přístup za kolidující se spravedlivostí procesu, hospodárností (účastník musí znovu vynakládat nejen čas, ale i finanční prostředky na advokáta a soudní poplatky) a právní jistotou účastníků řízení.

Potenciální dopady do daňového řízení

I v daňových věcech může mít závěr v Usnesení zajímavé dopady. Namodelujme si následující hypotetickou situaci.

V rámci daňových řízení rozhoduje správní orgán (správce daně) ve většině případů o více sporných bodech najednou (doměří daňovou povinnost ve více oblastech) a současně vyměřuje daňovému subjektu penále z doměřené daně. Při (případném) následném řízení ve správním soudnictví může dojít k situaci, kdy krajský soud přisvědčí daňovému subjektu v jednom sporném bodě (byť i s doměrkem 1 Kč) a v ostatních bodech potvrdí rozhodnutí správce daně (s doměrkem mnohonásobně vyšším). Současně zruší soud rozhodnutí správce daně a vrátí věc k dalšímu řízení. Procesně je daňový subjekt ve věci úspěšný.

Dle Usnesení není daňový subjekt oprávněn v takovém případě podat proti rozsudku krajského soudu kasační stížnost. Daňový subjekt může následně absolvovat další kolečko řízení.

V rámci daňového řízení je správce daně vázán názorem krajského soudu a daňovému subjektu by zřejmě doměřil dodatečnou daňovou povinnost poníženou o účastníkem vyhraný sporný bod (např. 1 Kč) a tomu odpovídající penále.

Pokud by daňový subjekt vytrval, proti rozhodnutí by se mohl odvolat a následně podat žalobu. Krajský soud by žalobu pravděpodobně zamítl, neboť správce daně rozhodoval v souladu s jeho právním názorem.

Poté by měl daňový subjekt možnost brojit proti zamítavému rozhodnutí krajského soudu kasační stížností. Je však možné, že by takový postup již neumožňoval daňový řád.

Podle daňového řádu nelze daň stanovit po uplynutí lhůty pro stanovení daně. Ačkoli daňový řád zná důvody pro přetržení i stavění běhu této lhůty, zároveň stanoví, že objektivní lhůta končí nejpozději uplynutím 10 let (s výhradou možnosti stanovit daň v určitých případech v souvislosti se spácháním daňových trestných činů, která není v tomto případě relevantní). O nemožnosti prodloužit, přerušit a stavět 10 letou objektivní lhůtu z jiných důvodů pozitivně rozhodoval i NSS.

Lze si představit, že opakování koleček by mohlo řízení prodloužit natolik, že by daň nemohla být stanovena (měněna) vůbec.

Výše uvedené úvahy může (a měl by) daňový subjekt a jeho advokát reflektovat již od samého počátku daňového řízení při určování procesní strategie. Je např. zcela na místě, aby se poplatník rozmyslel a rozhodl, zda bude brojit proti všem sporným bodům vysloveným správcem daně nebo jen některým s ohledem na jejich materialitu a pravděpodobnost možného úspěchu.

Zbyšek Faja

[Weinhold Legal, v.o.s. advokátní kancelář](#)

Florentinum
Na Florenci 15

110 00 Praha 1

Tel.: +420 225 385 333

Fax: +420 225 385 444

e-mail: wl@weinholdlegal.com

Právnícká firma roku 2017

[1] Nejvyšší správní soud dále jen jako „NSS“.

[2] Zákon č. [150/2002](#) Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s.ř.s.“).

[3] Usnesení Rozšířeného senátu NSS ze dne 1. července 2015, č.j. 5 Afs 91/2012 - 41 (dále jen „Usnesení“).

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)
- [Jak fungují plánovací smlouvy v reálných situacích \(2. díl\)](#)
- [Nejvyšší soud a forma smlouvy o smlouvě budoucí: krok zpět v ochraně právní jistoty?](#)
- [„Za každou kauzou je živý příběh“](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)
- [Spoluvlastnictví a správa společné věci](#)
- [Doručování soudních písemností ze zahraničí do ČR](#)